

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*Матеріали VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

*“Проблеми конституційно-правової модернізації
держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”,
м. Київ, МАУП, 22 листопада 2012 р.*

Частина I

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 27.02.13)

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук.
С76 пр.] / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

Вип. 8: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми конституційно-правової модернізації держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”, м. Київ, 22 листоп. 2012 р. — Ч. I / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2013. — 128 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

Сорока Л. В., Плакся Н. А.

Боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів
один із пріоритетних напрямків державної політики 72

Тімашова В. М.

Деякі аспекти дотичності та відмінності публічної
і політичної сфер 75

Ударцов Ю. В.

Адміністративна правосуб'єктність державного
службовця органів прокуратури 78

Алексейченко О. В.

Вплив Російської Федерації на Євроатлантичні напрями
зовнішньополітичного розвитку України 83

Баєв В. В.

Концептуальні засади державного регулювання
забезпечення якості у сфері туризму 88

Утвенко В. В.

Роль органів місцевого самоврядування України
в управлінні закладами охорони здоров'я 97

Чупрій Л. В.

Гуманітарні чинники забезпечення національної безпеки
української держави 105

Юсеф Нахла

Щодо концептуальних засад сучасної теорії
інтеграційно орієнтованих економічних взаємин
у світовому господарстві 111

Ящуринський Ю. В.

Адміністративна юстиція в Україні як інститут
соціально-правової держави 118

Відомості про авторів 127

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Становлення і розвиток української державності, вип. 8, с. 88–96

Нормативно-правове регулювання відносин у сфері якості здійснюється міжнародними, державними та місцевими органами влади на певних ієрархічних рівнях. Оптимізація і систематизація правового забезпечення якості надання туристичних послуг відповідно до новітнього законодавства, освоєння методики застосування правового механізму є вкрай необхідними в умовах формування правової держави, реформування національної економіки і впровадження нових методів господарювання.

Значний вклад у дослідження теоретичних і практичних основ та принципів міжнародного та державного регулювання забезпечення якості продукції та послуг внесли наукові праці Шаповала М. І., Брославського Л. І., Жадана А. В., Басовського Л. Е., Щокіна Г. В. Концепції, запропоновані Кифяком В. Ф., Баумгартеном Л. В., Апілат О. В., Гамовим В. Г., Нездойміновим С. Г., визначають концептуальні засади державного регулювання якості надання туристичної послуги.

Державне регулювання відносин у сфері якості здійснюється на певних ієрархічних рівнях, серед яких можна виділити наступні: мегаекономічний, макроекономічний, мезорівень, мікрорівень. Ієрархічний поділ рівнів нормативного регулювання якості проведено на основі рівнів здійснення

економічних відносин. За допомогою табл. 1 можна прослідкувати ієрархію рівнів, нормативне регулювання відносин між суб'єктами забезпечення, гарантування якості у сфері туристичної індустрії.

Органи управління є основним суб'єктами господарювання, що регулюють відносини у сфері якості на міжнародному, державному, галузевому, місцевому рівнях та на рівні суб'єкта туристичної індустрії [4, с.16]. Частина з них створені спеціально для регулювання відносин у сфері якості, а частина виконує регулятивні відносини як один із видів своєї діяльності. Найвищим є мегаекономічний рівень нормативного регулювання відносин у сфері якості туризму, що функціонує на міжнародному рівні.

Наступний рівень є макроекономічний, який представлений законодавчою базою України. Основним документами, які регулюють відносини у сфері якості надання туристичних послуг є: закони України, накази, укази, постанови, розпорядження, положення, листи, інструкції тощо.

Держспоживстандартом України було розроблено та прийнято Верховною Радою чотири закони у сфері реформування системи сертифікації і акредитації: “Про туризм”, “Про стандартизацію”; “Про підтвердження відповідності”; “Про акредитацію органів з оцінки відповідності”.

Закон України “Про туризм” наголошує, що туризм є одним із пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури. Державна система стандартизації у сфері туристичної діяльності спрямована зокрема на:

- захист інтересів споживачів і держави з питань безпеки туризму, життя і здоров'я громадян, охорони майна та довкілля;
- підвищення якості товарів, робіт, послуг відповідно до потреб споживачів;
- забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій;

- створення нормативної бази функціонування систем стандартизації і сертифікації товарів, робіт, послуг [1].

Таблиця 1

Рівні регулювання відносин у сфері якості надання туристичних послуг

Рівень	Органи регулювання	Основні документи, що регулюють відносини
1	2	3
Мега-економічний рівень	Міжнародна служба сертифікації (SGS), Міжнародна організація зі сертифікації (ISO), Європейська організація з якості (EOQ), Європейський комітет зі стандартизації (CEN), Рада ЄС	Ратифіковані міжнародні угоди, Система стандартів ГОСТ, ДТСУ, ДСТУ 4268–2003, 4527:2006 ГОСТ 28681.4–95, ISO 9000, 9001, 9004–2, 14000, OHSAS 18000 Директиви Ради ЄС 90/314/ЄС
Макро-економічний рівень	Органи законодавчої влади	Закон України “Про туризм” постанови, розпорядження, накази, листи, інструкції тощо
	Українська асоціація якості (УАЯ)	Проводить Європейські тижні якості
	Українське товариство якості (УТЯ)	Розробка програм, концепцій у сфері якості

1	2	3
	Український міжнародний фонд якості (УМФЯ)	Участь у розробці та впровадженні законів України і декретів КМ України щодо проблем забезпечення якості, нормативних та науково-методичних документів, національних систем стандартизації, сертифікації
Мезо-рівень	Приватна організація “СЕРТИКОМ”	Надання консультаційних послуг із розроблення та впровадження системи управління якістю відповідно до стандартів ISO 9000
	Академія якості	Надання консультацій та проведення навчань у сфері забезпечення якості
	Асоціація лідерів турбізнесу України (АЛТУ)	Добровільна сертифікація туристичних агентств
	Міністерства, Міські та районні державні адміністрації	Накази, програми, декрети, листи тощо

Закон України “Про стандартизацію” встановлює правові та організаційні засади стандартизації в Україні і спрямова-

ний на забезпечення єдиної технічної політики у цій сфері. На сьогодні є чинними три системи стандартизації: ДСТУ (Державні стандарти України), від колишнього СРСР залишилися ГОСТи та Міжнародні стандарти. Тому для ефективної та злагодженої діяльності національної системи потрібно гармонізувати стандарти, враховуючи всі особливості умов господарювання в нашій країні.

Закон України “Про підтвердження відповідності” визначає правові та організаційні засади підтвердження відповідності продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління довкіллям, персоналу та спрямований на забезпечення єдиної державної технічної політики у сфері підтвердження відповідності [2].

Закон України “Про акредитацію органів з оцінки відповідності” визначає правові, організаційні та економічні засади акредитації органів з оцінки відповідності в Україні [3].

Усі чотири закони готувалися за участю європейських експертів, що сприятиме визнанню їх європейськими структурами і полегшить вступ України до європейської асоціації з акредитації [6, с.76].

Таким чином, макроекономічний рівень регулювання на основі вище зазначених нормативних документів урегулює відносини між покупцями та надавачами туристичних послуг. Витрати на забезпечення та відповідність параметрам якості потребують ідентифікації, налагодження облікового процесу щодо їх відображення витрат.

На державному рівні регулювання важливе значення має діяльність громадських організацій, які беруть участь у розробці та впровадженні законів України і декретів КМ України щодо проблем забезпечення якості, нормативних та науково-методичних документів, національних систем стандартизації, сертифікації. Основними з них є: Українська асоціація з якості (УАЯ), Українське товариство якості (УТЯ), приватна організація “СЕРТИКОМ”, Академія якості (АЯ), Український міжнародний фонд якості (УМФЯ) та інші.

Українську асоціацію якості засновано в 1989 р., й це стало початком формування громадського руху за поліпшення якості товарів, робіт, послуг, підвищення досконалості та конкурентоспроможності серед українських підприємств. На даний час членами УАЯ є більше 450 відомих в Україні та за її межами організацій і підприємств, більше 1000 провідних організаторів виробництва, науковців, фахівців у галузі якості з України, країн СНД і Європи. Українська асоціація якості створена на зразок національних організацій з якості, що діють у передових країнах Європи та світу.

В 1998 р. у складі Української асоціації якості було створено Клуб лідерів якості України — це елітне об'єднання кращих українських підприємств, які мають статус призерів Українського національного конкурсу якості. Цей конкурс з 1996 р. проводиться щорічно на засадах Моделі досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM), його організатори поставили за мету не просто визначати нагороди, а сприяти українським компаніям у поступовому і безперервному вдосконаленні на основі самооцінки та опанування найсучаснішого європейського і світового досвіду. Важливе місце в діяльності Клубу посідає розповсюдження кращої практики ведення соціально спрямованого бізнесу, поширення ідей TQM, ознайомлення промисловців і підприємців з Моделлю досконалості EFQM та методикою самооцінки для постійного удосконалення діяльності.

З цією метою члени Клубу широко використовують різноманітні національні та міжнародні науково-технічні заходи, серед яких особливе місце посідають: “Сузір’я якості” (Судак, останній тиждень червня), Міжнародний форум “Дні якості в Києві” (початок листопада), Міжнародна конференція країн Центральної і Східної Європи (ЦСЄ) та ін. Проте, до підприємств-членів Клубу, лідерів якості України, входять тільки два підприємства, що функціонують як суб’єкти туристичної індустрії України: ДП “Міжнародний аеропорт “Бориспіль” та Міжнародні акціонерна авіаційна компанія “УРГА” [7].

У 1993 р. було засновано Український Міжнародний фонд якості (УМФЯ), яким було визначено основні засади створення національної системи забезпечення якості продукції та послуг. Велика робота була проведена Фондом по розвитку міжнародних зв'язків України в галузі забезпечення якості. Зусиллями УМФЯ Україна як незалежна держава вперше була прийнята як рівноправний член Європейської організації з якості (ЄОЯ) [5, с. 43].

Приватна організація “СЕРТИКОМ” і Академія якості створені як консультаційні організації, до сфери діяльності яких, відповідно, належать надання консультаційних послуг у сфері сертифікації, забезпечення та поліпшення якості продукції, проведення навчання тощо.

Організація Українське товариство якості (УТЯ) створена у 2000 р., вона розробила план діяльності “Програма створення умов та механізмів поліпшення якості продукції, послуг та підвищення конкурентоспроможності підприємств усіх форм власності” [6, с. 81].

На мезорівні здійснюється регулювання відносин у сфері забезпечення якості надання туристичних послуг. На даному рівні органами регулювання є міністерства, технічні управління, міські адміністрації тощо, які визначають рівень забезпечення та розвитку відносин у сфері якості послуг у своєму регіоні та безпосередньо у сфері туристичної індустрії, що функціонує в даному регіоні, та відповідно регламентують і впроваджують накази, розпорядження, програми тощо. Дані документи визначають основні засади діяльності суб'єктів туристичної індустрії відповідного регіону, що регулюють відносини з приводу забезпечення якості туристичної послуги.

Асоціація лідерів турбізнесу України (АЛТУ) створена у 2007 році з метою покращення якості надання туристичних послуг. Загальна частка членів АЛТУ на туристичному ринку України оцінюється приблизно в 70 % у виїзному і понад 30 % у внутрішньому туризмі. З 2009 р. АЛТУ розпочала

впровадження програми з добровільної сертифікації туристичних агентств. Агентства, які пройдуть сертифікацію, отримають спеціальну відзнаку — “Знак якості Асоціації лідерів турбізнесу України” та будуть занесені до реєстру Асоціації лідерів турбізнесу України, як такі, що надають якісні туристичні послуги.

Принципи добровільної сертифікації турагентств уже давно використовуються у багатьох розвинених країнах ЄС. Основний їх принцип — обов’язкова державна сертифікація зведена до мінімуму і насамперед спрямована на забезпечення безпеки туристів, а добровільна (недержавна) сертифікація проводиться громадськими організаціями та спрямована на покращення якості послуг. Добровільна сертифікація — суттєвий елемент вдосконалення туристичного ринку України.

Таким чином, можна зробити висновок, що діяльність вище наведених громадських організацій здійснила вагомий внесок у розробку теоретико-методологічної бази із регулювання та забезпечення якості надання туристичних послуг.

Аналіз стану міжнародного та державного регулювання якості надання туристичних послуг дає підставу для висновків про те, що в цій ситуації особливу роль повинна відіграти держава. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері якості туризму здійснюється міжнародними організаціями, державними та місцевими органами влади на кількох ієрархічних рівнях: мегаекономічному, макроекономічному, мезорівні, мікрорівні. Частина органів регулювання відносин створені спеціально для регулювання відносин у сфері якості, а частина виконує регулятивні відносини як один із видів своєї діяльності.

Література

1. Закон України “Про туризм” від 18.11.2003 № 1282-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 13, ст. 180).

2. Закон України “Про підтвердження відповідності” від 17.05.2001 N 2406-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 001, N 32, ст. 169).
3. Закон України “Про акредитацію органів з оцінки відповідності” від 17.05.2001 N 2407-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 32, ст. 170).
4. Голінка І. Розвиток стандартизації на міжнародному, регіональному та національному рівнях / І. Голінка // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2009. — № 1. — С. 11–17.
5. Тетера В. Гармонізація нормативної бази на основі сучасних міжнародних та європейських стандартів / Тетера В., Нелепов А., Цициліано О. // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2008. — № 3. — С. 40–46.
6. Шаповал М. І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації / М. І. Шаповал // підручник. — К.: Європ. ун-т фінансів, інформ. Система, менеджменту і бізнесу, 2000. — 345 с.
7. Українська асоціація якості. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.uaq.org.ua/docs/maket_PRESS.pdf